

Social- og boligminister Sophie Hæstorp Andersens talepapir

Anledning	Samråd A-E om ventelister til botilbud i Københavns Kommune og forsyningsforpligtelsen
Dato / tid	24. oktober 2024 kl. 13.30 -15.00
Sted	Folketinget
Talens varighed	Ca. 10 minutter
Publikum og programpunkt	Folketingets Socialudvalg

De stillede spørgsmål

Samrådsspørgsmål A-E er stillet efter ønske fra Katrine Daugaard (LA), Karina Adsbøl (DD), Birgitte Bergman (KF), Mette Thiesen (DF).

Samrådsspørgsmålene har tidligere været stillet i folketingsåret 2023-24, jf. SOU alm. del - samrådsspørgsmål AÆ-BB.

Samrådsspørgsmål A

Mener ministeren, at de ulovlige ventelister på botilbud i Københavns Kommune er udtryk for, at det bør have konkrete konsekvenser for kommuner, der ikke overholder deres pligt over for borgeres ret?

Samrådsspørgsmål B

Vil ministeren redegøre for sin holdning til, at Københavns Kommunes politikere siden 2017 har kendt til problemerne med Socialforvaltningen, der ikke har handlet i overensstemmelse med serviceloven og forsyningsforpligtelsen?

Samrådsspørgsmål C

Vil ministeren vurdere, hvad der er årsagen til, at ventelisten på at få tildelt botilbud i Københavns Kommune, jf. servicelovens regler om forsyningsforpligtelsen, ikke er blevet nedbragt og håndteret, selvom man har kendt til den ulovlige praksis siden 2017?

Samrådsspørgsmål D

Hvordan, mener ministeren, at kommuner skal håndtere udfordringer med at overholde forsyningsforpligtelsen, jf. serviceloven, og overvejer ministeren tiltag, der kan afhjælpe en sådan situation i landets kommuner?

Samrådsspørgsmål E

Efter servicelovens § 4 har kommunen forsyningsforpligtelse over for borgere på handicap-, sindslidende- og udsatteområdet, og det er ikke lovligt at have ventelister til botilbud. Det er dog ifølge tilsynet lovligt at lade borgerne vente en kortere periode mhp at finde rette botilbud. Vil ministeren oplyse, hvor lang tid "en kortere periode" er, og vil ministeren tage initiativ til at definere og indføre en maksimal ventetid?

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for ordet, og tak for spørgsmålene i dag, som handler om ventelister til botilbud i Københavns Kommune og forsyningsforpligtelsen. Der er stillet 5 spørgsmål, som jeg vil forsøge at besvare samlet.

[Udsatte borgere skal have hjælp]

Allerførst vil jeg sige, at det er rigtig vigtigt for mig at slå fast, at jeg er meget optaget af, at vores udsatte borgere får præcis den hjælp, som de har behov for, når de har brug for det. Det er det, der kendetegner vores samfund og vores velfærdssamfund.

Og kommunerne er da også forpligtede til at sikre støtte, hjælp og omsorg til de borgere, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har brug for det.

Det gælder også borgere, som af den ene eller anden årsag har behov for et midlertidigt eller længerevarende botilbud.

[Forsyningsforpligtelsen]

Det er kommunernes ansvar at sørge for, at der er de tilbud til borgerne, der skal være. Det fremgår som spørgeren også var inde på af servicelovens § 4, stk. 1. Denne forpligtelse, den omtaler vi som "forsyningsforpligtelsen".

Forsyningsforpligtelsen, den gælder uanset hvilken kommune, der er tale om. Den gælder selvfølgelig også for Københavns Kommune.

Udgangspunktet for kommunernes administration af serviceloven det er, at en afgørelse om støtte og hjælp til en borger skal iværksættes straks efter, at den er truffet af kommunen. Kommunen har altså ansvaret for at sikre, at den bevilgede indsats eller ydelse rent faktisk bliver leveret.

Der kan imidlertid være sig særlige forhold gældende i den konkrete situation, som vanskeliggør, at den indsats borgeren er bevilget med afgørelsen, kan iværksættes straks. Det kan f.eks. være i situationer, hvor borgeren gør brug af retten til frit valg af botilbud og ønsker et bestemt botilbud. Ligesom der kan være situationer, hvor en afgørelse indeholder flere forskellige indsatser, som ikke skal iværksættes samtidig.

Kan en indsats ikke iværksættes straks, skal kommunen dog forsøge at finde et alternativt, midlertidigt tilbud. På Tilbudsportalen vil der kunne fremsøges alternative tilbud, som kommunen i et samarbejde med borgeren vil kunne overveje.

Men faktum er, at der kan opstå en situation, hvor der kan være en ventetid på at få en bestemt indsats.

Det fremgår ikke af serviceloven, hvornår ventetid er "kort" eller "lang". Krav om maksimal ventetid kan også have utilsigtede konsekvenser, såsom et større fokus på hurtige løsninger – frem for at finde det rette tilbud. Det kan også betyde, at borgere i alvorlige og akutte situationer må vente længere, da andre mindre støttekrævende borgere må ekspederes først, fordi de har ventet længere.

[Forsyningsansvar]

I forhold til forsyningsansvaret. Kommunalbestyrelsen kan opfylde sit forsyningsansvar ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud herunder private tilbud i andre kommuner. Det fremgår af servicelovens § 4, stk. 2.

Det er kommunernes ansvar at sørge for, at der er de tilbud til borgerne, der skal være.

[Ventelister til botilbud i Københavns Kommune]

Flere af de stillede spørgsmål vedrører forhold i Københavns Kommune, og som udgangspunkt bør det være Københavns Kommune, der udtaler sig om forholdene i kommunen.

Jeg vil som social- og boligminister være naturligt tilbageholdende med at udtale mig konkret om forholdene i enkelte kommuner, herunder i Københavns Kommune. Men jeg skal da med det samme slå fast, at alle kommuner skal overholde loven, og det gælder altså også Københavns Kommune.

Jeg har noteret mig, at det kommunale tilsyn i Ankestyrelsen den 11. september 2024 har offentliggjort, at tilsynet for tiden

behandler flere sager på tværs af sagsområder, om hvorvidt kommunerne overholder forsyningspligten. Tilsynet har oplyst, at sagerne for eksempel handler om botilbud og socialpædagogisk støtte. På baggrund af de igangværende sager vil det kommunale tilsyn behandle spørgsmålet om kommunernes forsyningsforpligtelse tematisk og udarbejde en generel udtalelse til alle kommuner.

Når det kommunale tilsyn kommer med sin udtalelse, vil jeg selvfølgelig forholde mig til den, og hvad den måtte give mig anledning til som ressortminister.

Det kommunale tilsyn det er indenrigs- og sundhedsministerens ressort, og derfor skal jeg henvise til indenrigs- og sundhedsministeren for spørgsmål om tilsynets kompetence, reaktionsmuligheder og håndtering af konkrete sager.

[Generelt om botilbud og venteliste til botilbud]

Mere generelt om botilbud og ventelister til botilbud kan jeg oplyse, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde ophold i boformer, der er egnet til *længerevarende ophold*, til personer, som på grund af et betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis. Det fremgår af servicelovens § 108.

Og udgangspunktet for kommunernes administration af serviceloven er som nævnt, at en afgørelse om støtte og hjælp til en borger skal iværksættes straks.

Men som jeg nævnte før kan der altså være situationer, som indebærer, at der i den konkrete situation opstår en vis ventetid. F.eks. hvor borgeren gør brug af retten til frit valg af botilbud og ønsker et bestemt botilbud.

Borgere, som opfylder betingelserne for at modtage tilbud efter servicelovens § 108, kan optages på en venteliste i den kommune, hvor det ønskede botilbud det ligger.

Kommunalbestyrelsen tildeler ledige pladser på § 108-botilbud til de borgere på ventelisten, der har størst behov til det pågældende botilbud.

Det er altså ikke i strid med de gældende regler, at kommuner har ventelister til længerevarende botilbud efter servicelovens § 108. At en kommune lader en borger vente i en kortere periode på en venteliste betyder derfor ikke nødvendigvis, at kommunen ikke efterlever sin forsyningsforpligtelse.

Kommunerne skal arbejde for at afvikle ventelister hurtigst muligt, så der bliver kortest mulig ventetid for borgeren, ligesom kommunerne har en pligt til at sikre, at borgerne får den hjælp, de har behov for, også mens de står på venteliste.

For så vidt angår boformer til midlertidigt ophold for personer, som på grund af betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det, så skal kommunen tilbyde disse efter servicelovens § 107.

Også her er udgangspunktet, at en afgørelse om støtte og hjælp til en borger skal iværksættes straks. Der er ikke hjemmel til at etablere ventelister for ophold i § 107-tilbud.

Hvis der måtte foreligge vægtige grunde der gør, at hjælp efter § 107 ikke kan iværksættes straks, skal borgeren have den nødvendige hjælp på anden vis, ligesom kommunen også her skal arbejde for, at ventetiden bliver kortest mulig.

[Initiativer på botilbudsområdet]

Hvis jeg sådan skal forholde mig lidt mere generelt til problemstillingen, så vil jeg også gerne bemærke, at regeringen jo arbejder for at understøtte kommunerne ift. deres forsyningsforpligtelse.

Regeringen og Kommunernes Landsforening KL blev bl.a. ifm. aftale om kommunernes økonomi for 2024 enige om at gennemføre en række af Ekspertudvalgets anbefalinger, herunder at etablere en lånepulje på 0,2 mia. kr. i 2024, altså 200 mio. kr. i 2024, 600 mio. kr. i 2025 og 700 mio. kr. i 2026 til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet.

Løftet i 2025 og i 2026 det sker ekstraordinært og er med henblik på at sikre et længerevarende fokus på udbygning af den kommunale botilbudskapacitet, som er under pres i de her år, fordi der kommer flere borgere, som har brug for at blive henvist til botilbud. Det samlede løft af botilbudskapaciteten på 1,5 mia. kr. i perioden 2024 til 2026 kommer i tillæg til den eksisterende anlægsaktivitet på området. Altså udover den eksisterende ramme.

Regeringen og KL har som led i aftale om kommunernes økonomi for 2025 aftalt at nedsætte en arbejdsgruppe, som på baggrund af Ekspertudvalget på Socialområdets anbefalinger skal se på nye rammer for kapacitetsstyring og etablering af særlige botilbudspladser til borgere med særlige komplekse behov og udadreagerende adfærd.

Derudover indgår det som en del af rammeaftalen om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet, som blev indgået i maj i år, at regeringen vil indføre en specialeplanlægning på den højt specialiserede del af handicapområdet, som bl.a. vil skabe overblik for kommunerne over og viden om de højt specialiserede tilbud.

[Afrunding]

For nu at runde af så kan man som sagt sige, at der kan være saglige grunde til, at en borger, som har behov for et botilbud oplever en vis ventetid. Og det er som nævnt ikke i strid med de gældende regler, at kommuner har ventelister til længerevarende botilbud efter servicelovens § 108.

Men overordnet betragtet skal kommunerne løfte ansvaret for at sikre, at der er de botilbud, der skal være for at imødekomme behovet. Og sikre, at den enkelte borger – som måtte være på en venteliste til et længerevarende botilbud eller i øvrigt oplever en vis ventetid – i ventetiden på anden måde modtager den hjælp og støtte, som vedkommende har brug for, og kommunerne skal vedvarende arbejde for, at ventelisterne bliver afviklet.

Tak for ordet.